

ВІДБІР ТА ОРГАНІЗАЦІЯ АВТЕНТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

*Валентина Шепітчак,
викладач кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови
Наталія Дячук,
асистент кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови*

Однією з найважливіших умов ефективного формування фонетичної компетентності є раціональний відбір навчального матеріалу згідно з відповідними критеріями [3, с. 228].

Провівши аналіз низки методичної літератури, можемо стверджувати, що проблема відбору та організації навчального матеріалу залишається актуальною. Ряд українських науковців таких як О.Ю. Бочкарьова, О.С. Конотоп, О.А. Мацнева, Н.Р. Петранговська, А.І. Черкашина, В.В. Черниш, Л.В. Шевкопляс досліджували це питання в своїх наукових роботах. Відповідно до цього ми визначили критерії відбору навчального матеріалу [5, с. 49-50].

Критерії відбору та організації навчального автентичного матеріалу за О. А. Мацневою передбачають основні характеристики автентичних аудіотекстів, що відносяться до змісту, обсягу і структури, та допомагають вирішити, чи відповідає даний матеріал поставленим навчальним цілям.

Після опрацювання робіт згаданих вище науковців, ми дійшли висновку, що основою підбору навчального матеріалу є як загальнометодичні, так і специфічні критерії [2, с. 3]. До загальнометодичних критерій належать такі, як:

- 1) відповідність навчальним цілям;
- 2) автентичність;
- 3) тематичність;
- 4) тривалість і темп аудіотексту;
- 5) доступність;
- 6) інформативність.

Відповідно до мети нашого дослідження, вважаємо доречним взяти до уваги декілька специфічних критеріїв. О.Ю. Бочкарьова у своїй науковій праці вдосконалила вище показані критерії відбору, додавши до них комунікативність, наочність, приналежність до усного мовлення та достатню насиченість інформацією [1, с. 278].

Характеризуючи кожен з критеріїв, доцільно почати з головного на нашу думку – автентичності. Автентичними текстами вважаємо такі, що створені носіями мови без навчальної мети. За дослідженням Є.В. Носонович до головних ознак автентичності належать інформативність, зв'язність, емоційність та зважання на потреби слухача [3, с. 13]. Серед переваг таких аудіотекстів можна віднести полегшення розуміння мовлення в реальних умовах спілкування. Крім того, такого типу аудіоповідомлення ознайомлюють студентів із культурою країни, на відміну від спеціально створених [4, с. 240]. В додатку, так як тематика автентичного аудіотексту ширша, робота з таким матеріалом цікавіша та мотивуюча.

Окрім вище згаданим критеріїв відбору навчального матеріалу, доцільним буде уточнити, що завдання, які не мають навчальної цілі, можуть стати і перешкодою та трудностю в процесі формування фонетичної компетентності в студентів першого року навчання. Щодо недоліків автентичності, до них можна віднести наступні [5, с. 509-511]:

- ускладнені граматичні та лексичні структури;
- індивідуальний стиль автора;
- реалії певної країни.

Аби уникати труднощів пов'язаних з цими недоліками, викладач може дещо спрощувати оригінальні автентичні тексти з умовою дотримання згаданих нами критеріїв.

Наступним критерієм є науковість – відповідність науковому стилю мовлення. Щодо новизни, то головним завданням зацікавити реципієнта за допомогою нових фактів.

Ще одним критерієм відбору, є доступність за змістом, структурою та мовним оформленням. О.Ю. Бочкарьова вказує, що визначити доступність аудіотексту за змістом можна, проаналізувавши тему, його комунікативно-мовленнєвої форму та наявність структурованих частин і додаткової інформації [10, с.280].

Після ознайомлення з роботами українських науковців, ми дійшли до висновку, що автентичний матеріал, у якому інформація викладена у логічному порядку, з поділом на смислові частини та відомою темою, студенти першого курсу сприймають на слух і розуміють легше [4, с. 250].

Комунікативно-мовленнєва форма автентичного повідомлення є не менш важливим чинником доступності та сприйняття і розуміння аудіотексту на слух. О.Ю. Бочкарьова виокремлює такі групи автентичні тексти: статичні (оповіді), динамічні (розповіді) та абстрактні (роздуми). Вона зазначає, що значно менше труднощів виникає під час роботи зі статичними аудіотекстами, а найбільше із абстрактними.

Наступний чинник доступності є його мовне оформлення – лексичний, граматичний і синтаксичний матеріалу. Згідно з дослідженням Н.В. Єлукіної, аудіотекст може містити 3-5% невідомої лексики, значення якої можна здогадатися за допомогою психологічного механізму антиципації. Граматичні та синтаксичні структури мають бути нескладні [4, с. 240].

Важливу роль для розуміння відіграє також темп і тривалість мовлення. Оптимальним темпом мовлення є 140-145 слів на хвилину. Якщо говорити про обсяг, аудіотекст має тривати близько 5 хв [7, с. 248]. Так як в навчальному процесі ми формуємо у студентів першого курсу фонетичну компетентність і підбираємо тексти, які відповідають фаховому аудитивному повідомленню, тривалість звучання таких аудіотекстів, як правило, не відповідає нормі, а тому може досягати 20 хвилин і більше. Через недостатню кількість часу на практичних заняттях ми вважаємо за доцільне зменшити обсяг оригінального тексту. Крім того, ми надаємо перевагу відеоматеріалам. Хоча їхня тривалість може бути більшою, на наш погляд, студенти сприймають відео легше ніж аудіо [2, с. 44-45].

Наступним критерієм відбору навчального матеріалу є його комунікативна спрямованість. Відповідно до наукового дослідження О.Ю. Бочкарьової, цей критерій допомагає вирішити наступні задачі: зрозуміти, сприйнятий на слух, аудіотекст, вибрати потрібну інформацію та за допомогою аналізу зробити висновки [8, с. 245].

Розглянемо такий критерій відбору навчального матеріалу як опори, наочність. Головна ціль використання опор - це полегшення сприймання та розуміння на слух аудіотексту. Ми вважаємо, що спершу особливу увагу потрібно звертати на присутність природних опор: ритм, паузи, інтонацію, а потім штучних опор: відеоряд, презентації, таблиці тощо [9, с. 264].

Ще одним критерієм у відборі аудитивних текстів є інформаційна насиченість. Під час аудіювання студенти не повинні бути перевантаженими новими фактами, так як це погано впливає на процес розуміння. Завдання викладача підібрати тексти з чергуванням високоінформативних частин та низькоінформативних [7, с. 27].

Далі вважаємо за доцільне зобразити таблиці з відповідністю проаналізованих нами навчальних матеріалів відібраним критеріям (Див. табл. 1.)

Таблиця 1

Відповідність проаналізованого матеріалу підібраним критеріям

Джерело підбору	Відео «Ted's secrets to great public	Пісня «September»	Інтерв'ю Ed Sheeran. Carpool Karaoke	Фрагмент фільму «La La Land»	Пісня «Firework»
Критерії					

	speaking»				
Автентичність	+	+	+	+	+
Науковість	+	-	-	+	-
Доступність	+	+	+	+	+
Новизна	+	+	+	+	+
Тематичність	+	+	+	+	+
Обсяг, темп	+	+	+	+	+
Комунікативність	+	+	+	+	+
Наочність	+	+	+	+	+
Приналежність до усної комунікації	+	+	+	+	+
Насиченість	+	+	+	+	+

Як можемо спостерігати, усі, відібрані нами матеріали, відповідають встановленим та проаналізованим критеріям. Таким чином, навчальний матеріал для формування фонетичної компетентності студентів першого року навчання слід відбирати згідно з визначеними та уточненими нами критеріями.

Отже, опрацювавши низку наукових робіт, ми дійшли до висновку, що для формування фонетичної компетентності у студентів першого року навчання викладачам доцільно підбирати інформативні, автентичні, комунікативно-спрямовані аудіоповідомлення; у науковому стилі мовлення; які відповідають темі практичних занять та специфіці майбутньої професії; доступні за змістом, лексичним, граматичним, синтаксичним оформленням, обсягом і темпом; із наявністю опор та чергуванням високоінформативних і низькоінформативних частин.

Список використаних джерел

1. Бочкарьова О.Ю. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови професійно-спрямованого аудіювання: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02. К., 2007. 278 с.
2. Максимов І. Listen to the songs and improve your English. К. : ВК „Зірка”, 2002. 93 с.
3. Новоградська-Морська Н.А. Навчання майбутніх маркетологів професійно орієнтованого аудіювання з використанням автентичних англомовних відеофономатеріалів: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02. Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2014. 228 с.

4. Пентилюк М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей.: Ленвіт, 2011. 256 с.
5. Підмогильна Ю.І. Структура професійно орієнтованої компетентності в аудіюванні майбутніх учителів англійської мови. *Ad orbem per linguas. До світу через мови: зб. наук. ст.* Київ: Вид. центр КНЛУ, 2019. С. 509–511.
6. Підмогильна Ю.І. Характеристика інформаційно-комунікаційних технологій для формування професійно орієнтованої компетентності в аудіюванні у майбутніх учителів англійської мови. *Полілог культур: освітній і культурологічний аспекти: зб. наук. ст.* Чернігів, 2019. С. 49–50.
7. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у мовному закладі освіти: Навчальний посібник. Д.: Вид-во ДУЕП, 2005. 248 с.
8. Nation I.S.P., Newton J. *Teaching ESL/EFL Listening and Speaking.* NewYork : Routledge, 2009. 205 p.
9. Richards J., Rodgers T. *Approaches and Methods in Language Teaching: Description and Analysis.* Cambridge: Cambridge University Press, 1991. 171 p.
10. Riddel D. *Teaching English as a foreign second language.* Hodder Education, 2003. 280 p.